

KOLLUK FAALİYETLERİNDE KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI: AVRUPA BİRLİĞİ 2016/794 SAYILI EUROPOL TÜZÜĞÜ VE 2016/680 SAYILI KOLLUK-CEZA ADALETİ DİREKTİFİ IŞIĞINDA BİR İNCELEME

Enver KAŞLI*
Araştırma Makalesi

Öz

Kişisel verilerin korunması, özel hayatın gizliliği hakkının bir gereği olarak kabul edilmektedir. Kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunmasını düzenleyen hükümler ile genel hükümler arasında önemli farklar bulunmaktadır. Türkiye’de kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunması, sadece ulusal bir konu olmayıp AB tarafından Europol ile işbirliği açısından gerekli sayılmaktadır. Türkiye ve Europol arasındaki işbirliği yaklaşık yirmi yıldır stratejik düzeyde yürütülmektedir. AB Komisyonu tarafından hazırlanan yıllık raporlarda kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunmasına yönelik iyileştirmeler yapılması gerektiği ifade edilmektedir. Bu çalışmanın amacı 2016/794 sayılı Europol Tüzüğü ve 2016/680 sayılı Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi hükümlerini inceleyerek 6698 sayılı KVKK’nın kolluk faaliyetlerine ilişkin hükümleri kıyaslandığında hükümler arasındaki temel benzerlikler ve farkları ortaya koymaktır. Sonuç olarak Türkiye’de kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunmasına yönelik mevzuatın AB düzenlemelerine uyumlu hale getirilmesi amacıyla değişiklik yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Kişisel Veri, Kolluk, Europol, Uluslararası Polis İşbirliği, Log Kaydı.*

* Dr. Başkomiser, Ankara Emniyet Müdürlüğü, kaslienver@gmail.com, ORCID:0000-0001-7738-1233
Makalenin Gönderilme Tarihi: 05/01/2023, Kabul Edilme Tarihi: 24/03/2023

Protection of Personal Data in Law Activities: An Examination in the Light of European Union Europol Regulation No. 2016/794 and Law Enforcement-Criminal Justice Directive No. 2016/680

Abstract

Cooperation between Türkiye and Europol has been carried out at the strategic level for nearly two decades. In the annual reports of the EU Commission, it is stated that improvements should be made regarding the protection of personal data in law enforcement activities. The aim of this study is to examine the provisions of the Europol Regulation No. 2016/794 and Law Enforcement-Criminal Justice Directive No. 2016/680 to reveal the main similarities and differences between the provisions of Personal Data Protection Law(PDPL) No. 6698 on law enforcement activities. As a result, it is thought that new regulations may enter into force in order to harmonize with EU regulations.

Keywords: *Personal Data, Law Enforcement, Europol, International Police Cooperation, Logging.*

Giriş

Günümüzde kişisel verilerin korunmasına ilişkin olarak uluslararası antlaşmalarda, ulusal kanunlarda, tüzüklerde, yönetmeliklerde, uluslararası kuruluşların tavsiye kararlarında birçok hukuki düzenleme bulunmaktadır. Kişisel verilerin korunmasına duyulan ihtiyacın nedenleri arasında teknolojik gelişmelerin önemli bir yeri bulunmaktadır. Gerek kamu hizmetlerinde gerekse özel faaliyetlerde bilişim sistemlerinin kullanımının artması dijital ortamlarda işlenen kişisel verilerin korunmasını özel hayatın gizliliği açısından zorunlu hale getirmiştir. Kişisel verilerin korunması hukuku, temel hak ve hürriyetleri sınırlandıran kolluk faaliyetleri açısından da birçok yeni tartışmayı ortaya çıkarmıştır. Avrupa Birliğinde(AB olarak kısaltılacaktır) kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunması amacıyla yakın zamanda 2016/794 sayılı Europol Tüzüğü ve 2016/680 sayılı Kolluk-Ceza Adaleti Direktifiyle yeni düzenlemeler yapılmıştır. Türk hukukunda kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunması ise kısmen 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanun(KVKK olarak kısaltılacaktır) hükümleriyle ve diğer kanunlarda bulunan özel hükümlere göre sağlanmaktadır.

Türkiye, uluslararası kolluk işbirliğine önem veren bir ülke olduğundan kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunması, sadece ulusal bir konu olmayıp AB tarafından Europol ile işbirliği açısından gerekli sayılmaktadır. Türkiye ve Europol arasındaki işbirliği yaklaşık yirmi yıldır stratejik

düzeyde yürütülmektedir. Avrupa Birliği Komisyonu tarafından Türkiye hakkında hazırlanan raporlarda Europol ile işbirliği sürecinin operasyonel düzeyde yürütülebilmesi için gerekli koşullarla ilgili değerlendirmeler bulunmaktadır. Bu değerlendirmelerde KVKK(2016 yılı) öncesi dönemde kişisel verilerin korunmasına ilişkin mevzuat olmadığı, KVKK sonrası dönemde ise kişisel verilerin korunmasına ilişkin mevzuatın AB müktesebatı ile uyumlu olmadığı vurgulanmaktadır. Son yıllarda ise kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunmasına ilişkin düzenlemelerin iyileştirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Bu çalışmada öncelikli olarak Türkiye ve Europol arasında operasyonel işbirliği koşulu olarak kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunması incelenecektir. Ardından Avrupa Birliği 2016/794 sayılı Europol Tüzüğü ve 2016/680 sayılı Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi hükümlerine göre kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunması hükümleri ve Türk hukukunda mevcut durum mukayese edilerek mevzuatta iyileştirme yapılabilecek temel hususlar tespit edilecektir.

I. Türkiye ve Europol Arasında Operasyonel İşbirliği Koşulu Olarak Kolluk Faaliyetlerinde Kişisel Verilerin Korunması

Uluslararası kolluk(polis) işbirliği fikri, başta terörizm olmak üzere suçların birden fazla ülkeyi etkilemesine bağlı olarak ortaya çıkmıştır. Uluslararası kolluk işbirliği, devletler arasında veya devletler ile uluslararası kuruluşlar arasında imzalanan antlaşmalara göre yürütülmekte, sınır aşan suçların önlenmesi, suç delillerinin toplanması ve suç faillerinin yakalanmasını hedeflemektedir. Uluslararası polis işbirliği faaliyetlerinin kapsamı ve koşulları uluslararası antlaşma hükümleriyle düzenlenmektedir.

Türkiye, uluslararası kolluk işbirliğine önem veren bir ülkedir. Türkiye, birçok devletle kolluk işbirliğine yönelik ikili antlaşma imzalamıştır, çok taraflı antlaşmalara katılmıştır, küresel ve bölgesel düzeyde faaliyet gösteren birçok uluslararası kuruluşla kolları ilgilendiren konularda işbirliği yapma gayretindedir.¹ Uluslararası kolluk işbirliği kapsamında Türkiye ve Europol arasındaki işbirliği yaklaşık yirmi yıldır stratejik düzeyde yürütülmekte, operasyonel işbirliği için gayretler devam etmektedir.

Europol, Avrupa'da güvenliğin sağlanması amacıyla oluşturulmuş bölgesel bir kolluk işbirliği teşkilatıdır. Europol merkezi, Hollanda'nın

¹ Kolluk işbirliği alanında Türkiye Cumhuriyetinin taraf olduğu uluslararası antlaşmalara "<http://ua.mfa.gov.tr/>" adresi üzerinden erişim sağlanabilmektedir.

Lahey şehrinde bulunmaktadır.² Teşkilat, hali hazırda 2016/794 sayılı Europol Tüzüğüne göre faaliyet göstermektedir. Tüzüğe göre kuruluşun adı, “Avrupa Polis Teşkilatı” yerine “Avrupa Birliği Kolluk İşbirliği Ajansı(Europol)” olarak değiştirilmiştir. Böylece Europol, sadece polis işbirliğiyle sınırlı olmayıp jandarma, sahil güvenlik, gümrük, sınır kolluğu gibi tüm kolluk teşkilatları arasında işbirliği sağlamayı hedeflemektedir.³ Europol ve üye devletlerarasında işbirliği birçok ağır suç kapsamına rağmen belirli suç tipleriyle sınırlıdır. Bu suçlar; terörizm, organize suç, uyuşturucu kaçakçılığı, kara para aklama faaliyetleri, nükleer ve radyoaktif maddelerle bağlantılı suçlar, göçmen kaçakçılığı, insan ticareti, motorlu taşıt suçları, kasten öldürme ve nitelikli kasten yaralama, insan organ ve dokularının yasadışı ticareti, adam kaçırma, rehin alma, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı, yağma, nitelikli hırsızlık, tarihi eserler ve sanat eserleri de dâhil olmak üzere kültürel malların yasadışı ticareti, dolandırıcılık, şantaj, sermaye piyasası dolandırıcılığı, sahtecilik, ürün korsanlığı, silah, mühimmat ve patlayıcıların yasadışı ticareti, nesli tükenmekte olan hayvan türlerinin yasa dışı ticareti, parada sahtecilik, bilişim suçları, yolsuzluk, çocuğun cinsel istismarı, soykırım, insanlığa karşı suçlar ve savaş suçları olarak sıralanmaktadır.⁴

Sınır aşan suçlarla mücadele etmenin temel koşullarından birisi, farklı ülkelerde suç işleyerek izlerini kaybetmek isteyen failer ve suç oluşturan olaylarla ilgili olarak, devletlerin elindeki bilgileri birleştirmesidir. Uluslararası kolluk işbirliği sağlayan Europol; Avrupa Birliğine üye iki veya daha fazla devlete zarar verebilecek başta terörizm olmak üzere ağır suçlarla mücadele amacıyla kurulmuş bir bilgi paylaşma teşkilatıdır.⁵ Bu kapsamda suç istihbaratı dâhil olmak üzere bilgileri toplamak, depolamak, işlemek, analiz etmek, aktarmak, üye devletleri ilgilendiren suçlar hakkında ulusal birimler aracılığıyla gecikmeksizin bilgilendirmek, üye devletleri soruşturma faaliyetlerinde desteklemek, ortak soruşturma ekipleri kurulmasını sağlamak ve bu ekipler içinde yer almak, önemli uluslararası olaylarla bağlantılı olarak bilgi ve analitik destek sağlamak, tehdit değerlendirmesi, stratejik ve

² Europol kuruluşu ve işleyişi hakkında detaylı bilgi için bkz. Feridun Yenisey, *Kolluk Hukuku*, 2. Baskı(İstanbul: Beta, 2015), 96-107; Yeşim Yılmaz, “Avrupa Birliği Ceza Hukukunda Organize Suçlulukla Mücadele”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 8, no 31(2017): 733-736.

³ Europol Tüzüğü m.2/a.

⁴ Europol Tüzüğü ek-1.

⁵ Yenisey, *Kolluk Hukuku*, 103; Cristina Blasi Casagran, *Global Data Protection in the Field of Law Enforcement An EU Perspective*, (New York: Routledge, 2017), 123; Neslihan Can, “Kolluk ve Adli Makamlar Tarafından İşlenen Kişisel Verilerin Korunması” (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2020), 38.

operasyonel analizler ve genel durum raporları hazırlamakla, suç önleme veya soruşturma amaçlı yeni yöntemler geliştirmekle, üyelere teknik konularda eğitim desteği sağlamakla görevlidir.⁶ Europol'un bu görevleri üye devletlerin kolluk teşkilatları arasındaki işbirliğini güçlendirmeye yönelik olup⁷ zorlayıcı bir niteliği bulunmamaktadır.⁸ Europol, ulusal kolluk teşkilatlarının sahip olduğu yakalama, gözaltı, arama gibi operasyonel yetkilere sahip olmadığı gibi AB bünyesinde bu yetkilere sahip başka bir kolluk teşkilatı da yoktur.⁹ Uluslararası suçlar, iletişim ve ulaşımdaki her yeni gelişmeyi istismar ederek kamu düzeni için daha ciddi bir risk teşkil ederken Europol de suçla mücadelede yeni arayışlar içindedir. Suçla mücadelede etkinliği artırmak amacıyla Europol bünyesinde; Operasyonel ve Stratejik Analiz Merkezi (*Operational and Analysis Centre*), Avrupa Ağır ve Organize Suç Merkezi (*European Serious and Organised Crime Centre - ESOC*), Avrupa Siber Suç Merkezi (*European Cybercrime Centre - EC3*), Avrupa Terörizmle Mücadele Merkezi (*European Counter-Terrorism Centre - ECTC*) olarak uzmanlık birimleri kurulmuştur,¹⁰ ihtiyaçlar doğrultusunda gelecekte yeni merkezler kurulması da mümkündür.¹¹

Europol ve ülkeler arasındaki işbirliği, operasyonel ve stratejik işbirliği olmak üzere iki farklı düzeyde gerçekleşmektedir.¹² Stratejik işbirliğinin amacı suçun önlenmesini sağlamak ve suçla mücadelede etkinliği artıracak politikaları desteklemektir.¹³ Stratejik işbirliğinde Europol; suç sayıları, suç failleri, suç güzergâhları, suç trendlerine ilişkin bilgileri analiz ederek raporlamaktadır. Operasyonel işbirliği ise kişisel verilerin suç soruşturması amacıyla aktarılacak üye ülkelerde soruşturmaların desteklenmesidir.¹⁴

Türkiye ve Europol arasındaki işbirliğine yönelik çalışmalar 2001 yılında başlamıştır, ilk olarak anlaşma hazırlıklarını takip etmekle görevli bir irtibat görevlisi belirlenmiştir.¹⁵ Bu hazırlık sürecinin sonunda Türkiye ve Europol arasında 2004 yılında “Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Polis

⁶ Europol Tüzüğü m.4/1.

⁷ David Fernández-Rojo, *EU Migration Agencies The Operation and Cooperation of FRONTEX, EASO and EUROPOL*, (Glos: Edward Elgar Publishing Limited, 2021), 78.

⁸ Europol Tüzüğü m.4/5.

⁹ Robin Löf, *Defending Liberty and Structural Integrity: A Social Contractual Analysis of Criminal Justice in The EU*, (Doktora Tezi, European University Institute, 2008),131.

¹⁰ Fernández-Rojo, *EU Migration Agencies*, 81.

¹¹ Europol Tüzüğü m.4.

¹² Yenisey, *Kolluk Hukuku*, 107.

¹³ Europol Tüzüğü m.2/b.

¹⁴ Europol Tüzüğü m.2/c.

¹⁵ Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu 2001 Türkiye Raporu*, 82.

Teşkilatı Arasında İş Birliğine İlişkin Anlaşma” imzalanmış olup halen bu işbirliği, stratejik düzeyde yürütülmektedir.

Türkiye ve Europol arasındaki işbirliğinin stratejik işbirliğinden operasyonel işbirliğine çıkarılarak işbirliği kapsamının geliştirilmesi mümkündür.¹⁶ Türkiye ve Europol arasında kişisel verilerin paylaşılmasına imkan veren operasyonel işbirliği sağlamaya yönelik gayretler uzun bir dönemdir devam etmektedir.¹⁷ Türkiye ve Europol arasında operasyonel işbirliği için kişisel verilerin korunması büyük önem taşımaktadır.¹⁸ Europol, büyük bir bilgi havuzuna benzemektedir ve kişisel verileri işleme faaliyetlerinde güçlü bir koruma sağlamaktadır.¹⁹ AB Komisyonu tarafından hazırlanan Türkiye raporunda, Europol isminin geçtiği yerlerde kişisel verilerin korunması mevzuatının AB müktesebatına uyumlu olmadığından dolayı Europol ile işbirliği sağlanamadığı belirtilmektedir.²⁰ Raporun ait olduğu yıllarda Türkiye’de kişisel verilerin korunması mevzuatında reform yapıldığında Europol işbirliğinin artabileceği ifade edilmektedir. Bu doğrultuda ilk çalışma grubu 2002 yılında oluşturulmuş olup²¹ uyum çalışmalarına ilişkin görüşmeler halen devam etmektedir.²² Genel olarak

¹⁶ Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu 2018 Türkiye Raporu*, 42; *Avrupa Birliği Komisyonu 2019 Türkiye Raporu*, 48.

¹⁷ Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu 2020 Türkiye Raporu*, 8; Yılmaz, “Avrupa Birliği,” 735-736.

¹⁸ Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu Türkiye 2008 Yılı İlerleme Raporu*, 75; *Avrupa Birliği Komisyonu Türkiye 2009 Yılı İlerleme Raporu*, 76; *Avrupa Birliği Komisyonu Türkiye 2012 Yılı İlerleme Raporu*, 98; *Avrupa Birliği Komisyonu 2016 Türkiye Raporu*, 22; *Avrupa Birliği Komisyonu 2019 Türkiye Raporu*, 48; *Avrupa Birliği Komisyonu 2018 Türkiye Raporu*, 50.

¹⁹ Casagran, *Global Data Protection*, 125.

²⁰ Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu Türkiye 2007 Yılı İlerleme Raporu*, 66; *Avrupa Birliği Komisyonu Türkiye 2008 Yılı İlerleme Raporu*, 75; *Avrupa Birliği Komisyonu Türkiye 2009 Yılı İlerleme Raporu*, 76; *Avrupa Birliği Komisyonu Türkiye 2010 Yılı İlerleme Raporu*, 84; *Avrupa Birliği Komisyonu Türkiye 2011 Yılı İlerleme Raporu*, 93; *Avrupa Birliği Komisyonu Türkiye 2012 Yılı İlerleme Raporu*, 98, 99; *Avrupa Birliği Komisyonu Türkiye 2013 Yılı İlerleme Raporu*, 67; *Avrupa Birliği Komisyonu Türkiye 2014 Yılı İlerleme Raporu*, 65; *Avrupa Birliği Komisyonu 2015 Türkiye Raporu*, 19, 20, 68, 79; *Avrupa Birliği Komisyonu 2016 Türkiye Raporu*, 22, 77; *Avrupa Birliği Komisyonu 2018 Türkiye Raporu*, 41, 42, 48, 50; *Avrupa Birliği Komisyonu 2019 Türkiye Raporu*, 7, 46, 48, 56, 120; *Avrupa Birliği Komisyonu 2020 Türkiye Raporu*, 8, 46, 47, 55, 121; *Avrupa Birliği Komisyonu 2021 Türkiye Raporu*, 5, 33, 43, 45, 124; *Avrupa Birliği Komisyonu 2022 Türkiye Raporu*, 6, 35, 46, 47, 133.

²¹ Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu Türkiye 2002 Yılı İlerleme Raporu*, 103.

²² Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu 2019 Türkiye Raporu*, 46; *Avrupa Birliği Komisyonu 2020 Türkiye Raporu*, 8.

Europol ile operasyonel işbirliği sağlayan ülkeler, Europol nezdinde irtibat görevlisi bulundurmaktadır ancak buna rağmen Türkiye'ye istisnai olarak Europol nezdinde irtibat görevlisi bulundurma imkânı verilmesi işbirliğinin öneminden kaynaklanmaktadır.²³ Türkiye ve Europol arasındaki işbirliğinde belirtilmesi gereken diğer önemli bir nokta ise Türkiye'nin, Europol faaliyetlerinde kullanılan ve bilgi paylaşım altyapısının belkemiği olarak nitelendirilen²⁴ Güvenli Bilgi Değişim Ağı(SIENA) Uygulamasının tam olarak kullanımı için gerekli bağlantıya da sahip olmasıdır.²⁵ Türkiye, Europol tarafından hazırlanan operasyonel eylem planına katılarak da işbirliği sağlayabilmektedir.

Türkiye ve Europol arasında operasyonel işbirliği için kişisel verilerin korunmasının büyük önem taşıdığı belirtilmişti. AB Komisyonu tarafından hazırlanan Türkiye raporunda, genel olarak kişisel verilerin korunmasına ilişkin KVKK'nın AB müktesebatına uyumlu olmadığı ifade edilmekle birlikte son dönemlerde kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunmasına ilişkin değerlendirmeler de yapılmaktadır. Bu konudaki ilk değerlendirme 2020 yılı raporunda şöyle geçmektedir: "Tekrarlanan taleplere rağmen, Türkiye, diğer hususların yanı sıra ... kolluk birimlerine ilişkin istisnalar konusundaki endişeleri hâlen gidermemiştir".²⁶ Benzer bir şekilde 2021 raporunda "Türkiye'nin, diğer hususların yanı sıra, ... kolluk birimlerine yönelik istisnalar konusundaki endişeleri hâlâ gidermesi gerekmektedir"²⁷, 2022 raporunda "Özellikle ... kolluk birimlerine ilişkin istisnalar bakımından mevzuatın iyileştirilmesi gerekmektedir"²⁸ denilmektedir. Bu noktada AB hukukunda kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunmasını düzenleyen 2016/794 sayılı Europol Tüzüğü ve 2016/680 sayılı Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi ışığında Türk hukukunda mevcut durumun incelenmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

²³ Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu 2020 Türkiye Raporu*, 47; *Avrupa Birliği Komisyonu 2021 Türkiye Raporu*, 45; *Avrupa Birliği Komisyonu 2022 Türkiye Raporu*, 48.

²⁴ Casagran, *Global Data Protection*, 128.

²⁵ Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu 2020 Türkiye Raporu*, 47.

²⁶ Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu 2020 Türkiye Raporu*, 35.

²⁷ Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu 2021 Türkiye Raporu*, 33.

²⁸ Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu 2022 Türkiye Raporu*, 35.

II. Avrupa Birliği 2016/794 Sayılı Europol Tüzüğü, 2016/680 Sayılı Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi Hükümlerine Göre Kolluk Faaliyetlerinde Kişisel Verilerin Korunması ve Türk Hukukunda Mevcut Durum

Kişisel verilerin korunması, özel hayatın gizliliği hakkının (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi m.8, Anayasa m.20) bir gereği olarak kabul edilmektedir. Kişisel verileri düzenleyen hukuk kurallarının amacı veri toplamayı yasaklamak olmayıp veri toplamaya ilişkin sınırlamaları ve toplanan verilere ilişkin standartları belirleyerek kişisel verilerin etkin bir korunmasını sağlamaktır.²⁹ Kişisel verilerin korunması hukukunu düzenleyen kurallar; verilerin toplanma amacı ve verilerin kim tarafından hangi kanuna göre toplandığına göre değişebilmektedir.

Kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunmasını düzenleyen hükümler ile genel hükümler arasında önemli farklar bulunmaktadır. Öncelikle kolluk faaliyetlerini, diğer kamu hizmetlerinden ayıran en belirgin özellik bu faaliyetlerin, temel hak ve hürriyetleri rızaya ihtiyaç duymaksızın sınırlayabilmesidir. İkinci temel fark ise kolluk faaliyetlerinin niteliği gereği kişisel verilerin, farklı kanun hükümlerine göre şüpheli, sanık, tanık gibi farklı hukuki sıfatlardan dolayı işlenebilmesidir. Üçüncü fark ise kolluk faaliyetlerinde toplanan kişisel verilerin, ilerleyen günlerde kişiler aleyhine kullanılabilmesi mümkündür. Bu temel farklardan dolayı AB hukukunda kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunması, ayrı hukuki metinlerde düzenlenmektedir. Avrupa Birliğinde kişisel verilerin korunmasına ilişkin genel düzenlemeyi Genel Veri Koruma Tüzüğü(GDPR) oluştururken kolluk ve ceza adaleti sistemi faaliyetlerinde kişisel verilerin korunmasına ilişkin düzenlemeler ise 2016/680 sayılı Kolluk-Ceza Adaleti Direktifinde yer almaktadır.³⁰ Europol faaliyetleri kapsamında kişisel verilerin korunmasına ilişkin usul ve esaslar 2016/794 sayılı Europol Tüzüğünde belirlenirken, Europol'ün kendi tüzüğü Avrupa Birliği kurumlarında kişisel verilerin korunmasını düzenleyen 2018/1725 sayılı tüzüğe istisna oluşturmaktadır.

²⁹ Gülşah Bostancı Bozbayındır, “Avrupa Birliği Ceza Hukuku’nda Polis ve Ceza Adaleti Otoritelerine Yönelik 2018/680 Sayılı Direktif: Kişisel Verilerin Ceza Adalet Mekanizmalarında Korunmasına Getirilen Standartlar ve Direktife Yönelik Eleştiriler”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, no: 2(2018), 71.

³⁰ Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi hükümlerinin detayları için bkz. Bostancı Bozbayındır, “Avrupa Birliği”, 69-89; Murat Volkan Dülger ve Onur Özkan, “Kolluk Teşkilatında Ve Ceza Yargılamalarında Kişisel Verilerin Korunması: “Unutulan” Direktifin Kapsamlı Ve Karşılaştırmalı Analizi”, *Ceza Hukuku Dergisi* 15, no: 42(2020), 99-130.

Kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunmasında, asgari standartlar açısından benzerlik olsa bile tüm devletlerin ortak bir düzenlemeyi kabul etmesi mümkün değildir. Ülkelerin kamu düzeni ihtiyaçları ve ulusal güvenlik tehditlerine bağlı olarak kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunması, ülkeden ülkeye değişebilmektedir. Dolayısıyla bu kısımda incelenecek olan 2016/794 sayılı Europol Tüzüğü ve 2016/680 sayılı Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi hükümlerinin, konuyla ilgili ulusal hukukumuz açısından bağlayıcı olduğu veya bu düzenlenmelerin tek doğru olduğu anlamına gelmemektedir. Nitekim kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunmasını düzenleyen hükümlerin tüzük yerine direktifte yer almasının da ülkelere bu esnekliği sağlamayı hedeflediği ifade edilmektedir.³¹

Kişisel verilerin korunması hukukunun belirli temel kavramları ve kuralları bulunmaktadır. Kolluk faaliyetleri açısından da geçerli olan bu kavramlar; kişisel veri(kısaca veri), veri sahibi, veri sorumlusu, veri işleyen, veri işleme, özel nitelikli kişisel veri, veri aktarımı, denetim makamı olarak sayılabilir. Kişisel veri, belirli veya belirlenebilir gerçek kişiyle ilgili herhangi bir bilgi anlamına gelmektedir.³² Dolayısıyla veri sahibi sadece gerçek kişiler olabilir. Gerçek kişilerin kimliğinin belirli veya belirlenebilir olması gerekir.³³ Kolluk faaliyetlerinde kişisel veriler işlenirken veri sahibinin hukuki durumunun dikkate alınması gerekmektedir. Şüpheli, sanık, mahkum, mağdur, tanık gibi kişilerin verileri farklı kategorilere ayrılarak tutulmalıdır.³⁴ Bu ayırım Europol faaliyetleri açısından da önem taşımaktadır. Europol açısından mağdurların, tanıkların ve 18 yaşından küçüklerin verileri sadece çok gerekli olması halinde işlenecektir, bu gereklilik bulunmuyorsa işlenmeyecektir.³⁵ Kişisel verilerin korunması hukuku veri işleme faaliyetleriyle ilgili olarak veri sahibine belirli haklar tanımaktadır. Kolluk faaliyetleri kapsamında işlenen verilerle ilgili olarak veri sahibi bilgilendirilme hakkına sahiptir. Bilgilendirme, açık ve sade bir dille yapılmalıdır.³⁶ Bilgilendirme hakkında temel hususlar ve ek bilgiler olmak üzere ikili bir ayırım yapılmaktadır. Bununla birlikte veri sahibinin bilgilendirilme hakkının; soruşturma ve kovuşturmanın etkin olarak yürütülmesi, kamu düzeninin korunması, ulusal güvenlik ve üçüncü kişilerin haklarının korunması amacıyla sınırlandırılması veya ötelenmesi mümkündür.³⁷

³¹ Bostancı Bozbayındır, “Avrupa Birliği”, 69.

³² Europol Tüzüğü m.2/h; Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.2.

³³ Europol Tüzüğü m.2/i; Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.3.

³⁴ Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.6.

³⁵ Europol Tüzüğü m.30.

³⁶ Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.12.

³⁷ Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.13.

Veri sahibinin, işlenen kişisel verileriyle ilgili olarak veri sorumlusuna başvurabilmesine erişim hakkı denilmektedir. Erişim hakkı sayesinde veri sahibi; verilerin hangi amaçla ve hangi kanun nedeniyle işlendiği, kişisel verilerin yurtdışı dahil kimlere verilebileceği, verilerin hangi süre ile saklanacağı, şikayet hakkı gibi hususlarda bilgi verilmektedir.³⁸ Erişim hakkı da bilgilendirilme hakkındaki gerekçelerle sınırlandırılabilen bir haktır, gerektiğinde talebin değerlendirme sürecinin devam ettiği şeklinde bir cevap verilmesi de mümkündür.³⁹ Veri sahibi, kişisel verilerinin düzeltilmesini ve silinmesini talep hakkına sahiptir.⁴⁰ Verilerin düzeltilmesi veri sahibi hakkında yanlış bilgilerin düzeltilmesini ifade ederken verilerin silinmesi ise kişisel verinin veri sorumlusunun hakimiyetinden çıkarılmasıdır. Kişisel verilerin silinmesi yerine işlemin sınırlandırılması da mümkündür.⁴¹ Bu haklar da sınırlandırılabilir. Kişisel verilerin korunması amacıyla, yargı yolundan farklı olarak veri sorumlusuna ve denetleyici makamlara başvuru olmak üzere iki farklı usul bulunmaktadır.⁴² Son olarak veri sahibinin, kişisel verileri hukuka aykırı olarak işlenmişse tazminat hakkı bulunmaktadır.⁴³

Veri işlemede amaç ve araçları belirleyen kişiye veya makama veri sorumlusu denilmektedir. Veri sorumlusu, hali hazırda kişisel verilere ulaşabilen değil veri işleme amacını belirleyendir.⁴⁴ Kişisel verilerin otomatik veya manuel olarak işlenmesi mümkün olup veri işleyen, veri sorumlusu adına kişisel veri işleyendir.⁴⁵ Veri sorumlusu belirlenirken, kolluk faaliyetinin adli ve idari kolluk faaliyeti niteliği ile kişisel verilerin toplanmasına yetki veren mevzuat hükümlerinin dikkate alınması gerekir. Veri sorumlusunun birden fazla kişi veya makam olması mümkündür. Veri sorumlusu, kişisel verilerin güvenliğini sağlamak amacıyla gerekli teknik ve idari tedbirleri almakla yükümlüdür.⁴⁶ Alınacak teknik tedbirlerden birisi log kayıtlarıdır. Log kayıtları, kişisel veri ile ilgili yapılan tüm işlemlerin zaman ve kişi bakımından belirli bir şekilde tutulmasıdır.⁴⁷ Veri güvenliğiyle ilgili yaşanan ihlallerin, veri sorumlusu tarafından denetleyici makama ve veri

³⁸ Europol Tüzüğü m.36; Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.14.

³⁹ Europol Tüzüğü m.36; Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.15.

⁴⁰ Europol Tüzüğü m.37; Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.16.

⁴¹ Can, "Kolluk ve Adli Makamlar", 74-75.

⁴² Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.52.

⁴³ Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.56.

⁴⁴ Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.19.

⁴⁵ Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.22.

⁴⁶ Europol Tüzüğü m.32; Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.29.

⁴⁷ Europol Tüzüğü m.40; Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.25.

sahibine bildirilmesi gerekir.⁴⁸ Kolluk faaliyetlerinde zorunlu olmasa bile veri sorumlusu, veri işleme faaliyetlerinde uzman olarak veri koruma görevlisi görevlendirebilmektedir. Veri sorumlusu, veri koruma etki değerlendirmesi yapmakla yükümlüdür. Veri koruma etki değerlendirmesi, veri işleme faaliyetinde yeni bir teknoloji kullanılacaksa kişisel verilere yönelik risklerin dikkate alınarak bir değerlendirme yapılmasıdır.⁴⁹

Kişisel verilerin korunması hukukunun önemli kavramlarından birisi veri işlemedir. Veri işleme; verilerin elde edilmesi, kaydedilmesi, saklanması, kullanılması, silinmesi, imha edilmesi gibi kişisel veri üzerinde yapılan her türlü faaliyetlerdir.⁵⁰ Veri işleme olarak sayılan faaliyetler sınırlı sayıda belirlenmemiştir. Veri işleme faaliyetlerinde hukuka uygunluk ve dürüstlük ilkelerine uyulması gerekir.⁵¹ Kişisel verilerin işlenmesi kanunla düzenlenmeli, kanunda temel hakka yapılacak müdahalenin ölçüsü, yetkili makamlar ve amaçlara yer verilmesi gerekir.⁵² Ulusal güvenliğe yönelik istihbarat faaliyetleri kapsamında veri işleme, kişisel verileri koruma mevzuatına tabi değildir.⁵³ Kişisel veriler amaca bağlı olarak işlenmelidir.⁵⁴ Bu ilkeye göre kişisel veri işlenirken belirli bir amacın bulunması gerekir ve işlenen kişisel verinin, ilk amaca uygun olarak kullanılması gerekir.⁵⁵ Kolluk faaliyetlerinde, genel hükümlerden farklı olarak kişisel verinin başka bir amaçla kullanılmasında rıza gerekmemektedir.⁵⁶ Veri işleme faaliyetlerinde ölçülülük ilkesi, veri işlerken aşırılığa kaçılmamasıdır. Kişisel verilerin doğru ve güncel olmaları gerekir.⁵⁷ Hatalı ve eksik bilgiler, veri sahibinin maddi ve manevi varlığını geliştirmesini engelleyebilir.⁵⁸ Kişisel verilerin belirli bir süre saklanması gerektiği belirtilmektedir.⁵⁹

Bazı kişisel veriler, özel nitelikli olarak kabul edildiğinden bu verilerin korunmasında da daha özel koşullar aranmaktadır. Irk veya etnik köken, siyasi görüş, dini veya felsefi inanç, sendika üyeliği, genetik veriler, sağlık

⁴⁸ Europol Tüzüğü m.34; Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.30.

⁴⁹ Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.27.

⁵⁰ Europol Tüzüğü m.2/k; Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.3.

⁵¹ Europol Tüzüğü m.28; Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.4.

⁵² Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.8.

⁵³ Europol Tüzüğü m.7/7; Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi başlangıç 14.paragraf.

⁵⁴ Europol Tüzüğü m.18.

⁵⁵ Europol Tüzüğü m.19.

⁵⁶ Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.4.

⁵⁷ Europol Tüzüğü m.28.

⁵⁸ Can, "Kolluk ve Adli Makamlar", 122.

⁵⁹ Europol Tüzüğü m.31; Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.5.

verileri, cinsel yaşama ilişkin verileri özel nitelikli kişisel verilerdir.⁶⁰ Kişisel verilerin, paylaşıldığı kişi ve kurumlara veri alıcısı denilmektedir. Kolluk teşkilatları, kendi işlemediği verilere erişim sağlayabileceği gibi elindeki bilgileri de paylaşabilmektedir. Veri paylaşımı ulusal kurumlar arasında olabileceği gibi uluslararası kuruluşlarla da yapılabilmektedir. Europol faaliyetlerinde kişisel veriler, özel kişiler, diğer kuruluşlardan alınabildiği⁶¹ gibi üye devletler ve kuruluş arasında gerçekleşmektedir.⁶² Bir devlet, kendine aktarılan veriyi başka bir devletle veya uluslararası kuruluşla paylaşacaksa veriyi aktaran devletten ön izin alınması gerekmektedir. Veri paylaşımı yapılacak ülkenin, kişisel verileri koruyabilecek güvenlik standartlarına sahip olması gerekir.⁶³ Veri koruma görevlisi, veri sorumlusu tarafından yardımcı olmak amacıyla görevlendirilen kişidir.⁶⁴ Denetleyici makam, bağımsız ve resmidir. Denetleyici makam, veri sahiplerinin haklarının korunmasını hedefler.⁶⁵ Europol faaliyetlerinde kişisel verilerin korunmasında ayrıca Europol organları ve Avrupa Veri Koruma Denetçisi(EDPS olarak kısaltılacaktır) Kurumunun da görevleri bulunmaktadır.⁶⁶ EDPS'ye Europol faaliyetlerinde kişisel verilerin korunmasıyla ilgili şikayet hakkı⁶⁷ ve Kurul kararlarına karşı Avrupa Birliği Adalet Divanı'na dava açma hakkı⁶⁸ bulunmaktadır.

Kişisel verilerin korunması, Avrupa'da uzun bir süredir(1970'lerden beri) temel meseleler arasında görülürken⁶⁹ Türkiye'de yeni bir hukuk uygulama alanı olarak kabul edilmektedir. Konu ile ilgili temel hükümleri ihtiva eden KVKK hazırlanırken Avrupa Konseyi'nin 108 No'lu Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi etkili olmuştur.⁷⁰ KVKK, 2016 yılından beri uygulanmakta olup bu konuyla ilgili çalışmalarda kanunun özel hukuk alanındaki uygulamasına daha fazla odaklanılmakta, kolluk faaliyetlerinde uygulanması henüz yeterli düzeyde incelenmemektedir. KVKK'da yer alan temel kavramlar(kişisel veri, ilgili kişi vb.), veri sahibinin hakları, veri sorumlusu, veri güvenliğine

⁶⁰ Europol Tüzüğü m.30; Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.10.

⁶¹ Casagran, *Global Data Protection*, 128.

⁶² Europol Tüzüğü m.23.

⁶³ Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.35, 36.

⁶⁴ Europol Tüzüğü m.41; Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.32.

⁶⁵ Europol Tüzüğü m.42; Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi m.41.

⁶⁶ Europol Tüzüğü m.43.

⁶⁷ Europol Tüzüğü m.47.

⁶⁸ Europol Tüzüğü m.48.

⁶⁹ Bostancı Bozbayındır, "Avrupa Birliği", 52.

⁷⁰ Sözleşme hakkında detaylı bilgi için bkz. Bostancı Bozbayındır, "Avrupa Birliği", 58-62.

ilişkin yükümlülükler, Kişisel Verileri Koruma Kurumu gibi temel kişi ve kurumlar Avrupa Birliği mevzuatına uyumlu olduğunu söylemek mümkündür.

Kolluk görevlileri, diğer kamu görevlileri gibi hukuka uygun davranmak zorundadır.⁷¹ Türkiye’de kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunması için KVKK dışında özel bir kanun bulunmamaktadır. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin genel hüküm niteliğindeki KVKK, m.28/1’de yer alan hükümde “ç) *Kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini veya ekonomik güvenliğini sağlamaya yönelik olarak kanunla görev ve yetki verilmiş kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler kapsamında işlenmesi. d) Kişisel verilerin soruşturma, kovuşturma, yargılama veya infaz işlemlerine ilişkin olarak yargı makamları veya infaz mercileri tarafından işlenmesi*” hallerinde kanunun uygulanmayacağı düzenlenmektedir. Aynı maddenin bir sonraki fıkrasında ise “Kişisel veri işlemenin suç işlenmesinin önlenmesi veya suç soruşturması için gerekli olması” durumunda KVKK’nın amacına ve temel ilkelerine uygun ve orantılı olarak kişisel verilerin işlenebileceği, bu durumda veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğünü düzenleyen m.10, ilgili kişinin haklarını düzenleyen m.11(zararın giderilmesini talep etme hakkı hariç) ve veri sorumluları siciline kayıt yükümlülüğünü düzenleyen m.16 hükümleri uygulanmayacağı belirtilerek kolluk faaliyetleri açısından birçok istisna oluşturulmaktadır.

Kanun gerekçesinde istihbarat, suç gelirlerinin aklanması, terörizmin finansmanının önlenmesi ve mali suçların araştırılması faaliyetlerinin tamamen kanun kapsamı dışında olduğu belirtilirken suç işlenmesinin önlenmesi veya suç soruşturmasıyla ilgili kişisel verilerin kısmen kanun kapsamı dışında olduğu belirtilmektedir.⁷² Kanundaki düzenlemede kolluk faaliyetlerini tanımlamak için de kullanılan kamu düzeni, önleyici faaliyet, koruyucu faaliyet ifadeleri kolluk faaliyetlerinin m.28/1 kapsamında olabileceği izlenimi verse de kanun gerekçesine bakıldığında sadece kolluk tarafından yürütülen istihbarat faaliyetlerinin(2559 sayılı Polis Vazife Ve Salâhiyet Kanunu ek m.7, 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri

⁷¹ Tuğçe Duygu Köksal, “Bilgi Toplamaya Yönelik İstihbari Kolluk Faaliyetine İnsan Hakları Perspektifinden Bakış”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, no: 2(2021), 1747.

⁷² Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Madde ve Gerekçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü, Ankara: 2019, 98.

Kanunu ek m.5) kanunda tamamen istisna tutulduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla kolluk faaliyetleriyle ilgili istisna durumlar m.28/2'ye göre belirlenmesi gerektiğinden kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunması tamamen kapsam dışında değildir. Kolluk faaliyetlerinin, KVKK kapsamında kısmen veya tamamen istisna olarak düzenlenmesi öğretide kolluk faaliyetlerinin bu kanuna tabi olup olmadığının tartışılmasına da neden olmaktadır.⁷³

Kolluk faaliyetlerine ilişkin KVKK hükümleri ile 2016/794 sayılı Europol Tüzüğü ve 2016/680 sayılı Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi hükümleri karşılaştırıldığında ise Avrupa Birliği hukukunda, kolluk faaliyetlerinde rıza koşulunun aranmaması, veri sahibi haklarının sınırlandırılabilmesi, veri saklama sürelerinin belirlenmesi açısından istisna yaklaşımı yerine ölçülülük ilkesine göre sınırlamalar getirildiği görülmektedir. Dolayısıyla kanaatime göre AB Komisyonu tarafından Türkiye ve Europol arasında operasyonel işbirliği koşulu olarak belirtilen kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunmasına ilişkin KVKK içine yeni bir kolluk bölümü eklenerek veya kolluk faaliyetlerine özel yeni bir kanun hazırlanarak(Hollanda örneği)⁷⁴ kanundaki istisna hükümlerinin neden olduğu belirsizliklerin kaldırılabilmesi ve mevzuatın AB mevzuatına uyumlu hale getirilebilmesi mümkündür. KVKK hükümlerinde yapılacak değişikliklere ek olarak Türk hukukunda kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunmasına ilişkin farklı kişisel veriler için farklı kanunlarda dağınık özel hükümlere göre işlem yapıldığının ve tarih itibarıyla KVKK'dan önce yürürlükte bulunan kanunlarda kişisel verilerin korunması hukukundaki güncel gelişmelere göre değişiklik yapılmadığının da belirtilmesi gerekir.

⁷³ Köksal, "Bilgi Toplamaya Yönelik", 1759; Baran Kızılırmak, "Kişisel Verilerin İşlenmesinde Adli ve Önleyici Amaçla Öngörülen İstisnaların Ulusal ve Uluslararası Hukuka Göre Değerlendirilmesi", *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 7, no: 2 (2019), 252.

Aksi görüşe göre Dülger ve Özkan, "Kolluk Teşkilatında" 138'de "Ülkemizde henüz bu konuda(Ceza Yargılamasında ve Kolluk Teşkilatı Tarafından İşlenen Kişisel Verilere Uygulanan Hükümler) özel bir düzenleme bulunmamaktadır. KVKK incelendiğinde de, Kanunun açıkça bu alanı kapsam dışında bıraktığı görülür", 140'da "Ülkemizde kolluk ve ceza yargılamasında makamlar, kişilerin verilerini yoğun biçimde işlemekte iken, bu kişisel verilerin işlenmesine dair herhangi bir düzenleme ne yazık ki bulunmaz" demektedir.

⁷⁴ Bart Custers, Alan M. Sears, Francien Dechesne, Ilina Georgieva, Tommaso Tani, Simone van der Hof, *EU Personal Data Protection in Policy and Practice*, (Springer: 2019), 34-35.

Kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunmasına ilişkin kanunlar ülkelerin kamu düzeni ihtiyaçları ve ulusal güvenlik tehditlerine bağlı olarak değişebilirse de ulusal hukukta asgari koşullar bakımından belirli düzeyde güvencelerin sağlanması gerekir. Europol Tüzüğü ve Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi Hükümleri ile KVKK'nın kolluk faaliyetlerine ilişkin hükümleri kıyaslandığında hükümler arasındaki temel benzerlikler ve farklar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo: 2016/794 Sayılı Europol Tüzüğü ve 2016/680 Sayılı Direktif Hükümleri ile Kolluk Faaliyetlerine İlişkin KVKK Hükümleri Arasındaki Temel Benzerlikler ve Farklar

2016/794 Sayılı Europol Tüzüğü ve 2016/680 Sayılı Direktif Hükümleri	Kolluk Faaliyetlerine İlişkin KVKK Hükümleri
İstihbarat faaliyetleri kapsam dışındadır.	İstihbarat faaliyetleri kapsam dışındadır.
Özel nitelikli kişisel veriler, gerekli ve orantılı olmak koşuluyla işlenebilir ve korunmasında daha fazla güvence sağlanmaktadır. ⁷⁵	Özel nitelikli kişisel veriler, açık rızayla veya kanuna dayanarak işlenebilir. Bu gruptaki verilerin korunmasında kolluk açısından özel düzenleme bulunmamaktadır. ⁷⁶
Kişisel verilerin saklanmasında süre koşulu sıkı düzenlemelere tabidir. ⁷⁷	Kanunda kişisel verilerin saklanmasında süre yönünden herhangi bir zaman aralığı(periyot) öngörülmemektedir. ⁷⁸
Mahkeme faaliyetlerinde kişisel verilerin korunması gerekir, ancak denetleyici makamın mahkemeler üzerinde yetkisi yoktur. ⁷⁹	Mahkeme faaliyetleri tamamen kapsam dışındadır.
İnfaz faaliyetlerinde kişisel verilerin korunması gerekir.	İnfaz faaliyetleri tamamen kapsam dışındadır.
İlgili kişinin bilgilendirilme, erişim, verinin düzeltilmesini-silinmesini talep hakkı ve bu hakların sınırlandırılma koşulları bulunmaktadır.	İlgili kişinin zararının giderilmesini isteme hariç hakkı bulunmamaktadır.
Diğer devletlere ve uluslararası kuruluşlara veri aktarımına ilişkin özel	Kolluk faaliyetleri açısından özel düzenleme bulunmamaktadır.

⁷⁵ Europol Tüzüğü m.30.

⁷⁶ KVKK m.6.

⁷⁷ Europol Tüzüğü m.31.

⁷⁸ KVKK m.7.

⁷⁹ Kolluk-Ceza Adaleti Direktifi başlangıç 80.paragraf, m.3.

2016/794 Sayılı Europol Tüzüğü ve 2016/680 Sayılı Direktif Hükümleri	Kolluk Faaliyetlerine İlişkin KVKK Hükümleri
güvenceler bulunmaktadır.	
Kişisel verilerin ihlal durumunda yapılacak işlemler düzenlenmektedir.	Kişisel verilerin ihlal durumunda yapılacak işlemler düzenlenmemektedir.
Teknik bir koruma tedbiri olarak log kayıtlarıyla ilgili işlemler düzenlenmektedir.	Teknik bir koruma tedbiri olarak log kayıtlarıyla ilgili işlemler düzenlenmemektedir.

Sonuç

Türkiye ve Europol arasında operasyonel işbirliğine geçilmesi durumunda Türkiye'nin bu işbirliği için ortaya koyacağı gayret ile bu işbirliğinden elde edeceği faydalar arasındaki dengenin nasıl olacağı başka bir araştırmanın konusudur. Ancak Türkiye ve Europol arasındaki stratejik işbirliği yaklaşık yirmi yılı geride bırakmıştır, operasyonel işbirliği için gayretler halen devam etmektedir. Bu işbirliği arayışı AB Komisyonu tarafından Türkiye hakkında düzenlenen tüm raporlarda açıkça kişisel verilerin korunması koşuluna bağlıdır. Son yıllarda bu raporlarda açıkça vurgulandığı üzere kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunması, Europol ile operasyonel işbirliği için temel bir gerekliliktir. KVKK hükümlerine bakıldığında bu hükümlerin kolluk faaliyetleri yerine özel hukuk faaliyetlerine daha uygun olduğu görülmektedir. 2016/794 sayılı Europol Tüzüğü ve 2016/680 sayılı Kolluk-Ceza Adaleti Direktifinin birbirine benzer hükümler içerdiği ve kolluk faaliyetleri açısından genel hükümlerden farklı olarak getirdiği sınırlandırmaların yeterli olduğu değerlendirilmektedir. Sonuç olarak Türkiye'de kolluk faaliyetlerinde kişisel verilerin korunmasına yönelik mevzuatın Avrupa Birliği düzenlemelerine uyumlu hale getirilmesi amacıyla KVKK içine yeni bir kolluk bölümü eklenebileceği veya kolluk faaliyetlerine özel, kişilerin verilerin korunmasını düzenleyen yeni bir kanun yürürlüğe girebileceği, daha sonraki süreçte ise Europol ile operasyonel işbirliği sağlanabileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu 2000 Türkiye Raporu*, Erişim Tarihi: Kasım 17, 2022, https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/Turkiye_Ilerleme_Rap_2000.pdf.
- Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu 2001 Türkiye Raporu*, Erişim Tarihi: Kasım 17, 2022, https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/Turkiye_Ilerleme_Rap_2001.pdf.
- Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu Türkiye 2002 Yılı İlerleme Raporu*, Erişim Tarihi: Kasım 17, 2022, https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/Turkiye_Ilerleme_Rap_2002.pdf.
- Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu Türkiye 2007 Yılı İlerleme Raporu*, Erişim Tarihi: Kasım 17, 2022, https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/turkiye_ilerleme_rap_2007.pdf.
- Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu Türkiye 2008 Yılı İlerleme Raporu*, Erişim Tarihi: Kasım 17, 2022, https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/turkiye_ilerleme_rap_2008.pdf.
- Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu Türkiye 2009 Yılı İlerleme Raporu*, Erişim Tarihi: Kasım 17, 2022, https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/turkiye_ilerleme_rap_2009.pdf.
- Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu Türkiye 2010 Yılı İlerleme Raporu*, Erişim Tarihi: Kasım 17, 2022, https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/turkiye_ilerleme_rap_2010.pdf.
- Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu Türkiye 2011 Yılı İlerleme Raporu*, Erişim Tarihi: Kasım 17, 2022, https://www.ab.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/2011_ilerleme_raporu_tr.pdf.
- Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu Türkiye 2012 Yılı İlerleme Raporu*, Erişim Tarihi: Kasım 17, 2022, https://www.ab.gov.tr/files/2012_ilerleme_raporu_tr.pdf.
- Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu Türkiye 2013 Yılı İlerleme Raporu*, Erişim Tarihi: Kasım 17, 2022,

https://www.ab.gov.tr/files/2013%20ilerleme%20raporu/2013_ilerleme_raporu_tr.pdf.

Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu Türkiye 2014 Yılı İlerleme Raporu*, Erişim Tarihi: Kasım 17, 2022, https://www.ab.gov.tr/files/ilerlemeRaporlariTR/2014_ilerleme_raporu_tr.pdf.

Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu 2015 Türkiye Raporu*, Erişim Tarihi: Kasım 17, 2022, https://www.ab.gov.tr/files/5%20Ekim/2015_ilerleme_raporu_tr.pdf.

Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu 2016 Türkiye Raporu*, Erişim Tarihi: Kasım 17, 2022, https://www.ab.gov.tr/files/pub/2016_ilerleme_raporu_tr.pdf.

Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu 2018 Türkiye Raporu*, Erişim Tarihi: Kasım 17, 2022, https://www.ab.gov.tr/siteimages/pub/komisyon_ulke_raporlari/2018_turkiye_raporu_tr.pdf.

Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu 2019 Türkiye Raporu*, Erişim Tarihi: Kasım 17, 2022, https://www.ab.gov.tr/siteimages/birimler/kpb/2019_trkiye_raporu-tr.pdf.

Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu 2020 Türkiye Raporu*, Erişim Tarihi: Kasım 15, 2022, https://www.ab.gov.tr/siteimages/trkiye_raporustrateji_belgesi_2020/turkey_report_30.10.2020.pdf.

Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu 2021 Türkiye Raporu*, Erişim Tarihi: Kasım 15, 2022, https://www.ab.gov.tr/siteimages/birimler/kpb/2021_turkiye_raporu_tr.pdf.

Avrupa Birliği Başkanlığı, *Avrupa Birliği Komisyonu 2022 Türkiye Raporu*, Erişim Tarihi: Kasım 17, 2022, https://www.ab.gov.tr/siteimages/birimler/kpb/2022_turkiye_report_tr_27.11.2022_22.05.pdf.

Bostancı Bozbayındır, Gülşah. “Avrupa Birliği Ceza Hukuku’nda Polis ve Ceza Adaleti Otoritelerine Yönelik 2018/680 Sayılı Direktif: Kişisel Verilerin Ceza Adalet Mekanizmalarında Korunmasına Getirilen Standartlar ve Direktife Yönelik Eleştiriler”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, no: 2(2018), 51-103.

Can, Neslihan. “Kolluk ve Adli Makamlar Tarafından İşlenen Kişisel Verilerin Korunması” Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2020.

Casagran, Cristina Blasi. *Global Data Protection in the Field of Law Enforcement An EU Perspective*, New York: Routledge, 2017.

- Custers, Bart; Sears, Alan M.; Dechesne, Francien; Georgieva, Ilina; Tani, Tommaso ve Simone van der Hof, *EU Personal Data Protection in Policy and Practice*, Springer: 2019.
- Dülger, Murat Volkan ve Özkan, Onur. “Kolluk Teşkilatında Ve Ceza Yargılamalarında Kişisel Verilerin Korunması: “Unutulan” Direktifin Kapsamlı Ve Karşılaştırmalı Analizi”, *Ceza Hukuku Dergisi* 15, no: 42(2020), 85-149.
- Fernández-Rojo, David. *EU Migration Agencies The Operation and Cooperation of FRONTEX, EASO and EUROPOL*, Glos: Edward Elgar Publishing Limited, 2021.
- Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Madde ve Gerekçesi ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Bilgi Notu) ve Kişisel Verilerin Korunmasına İlişkin Terimler Sözlüğü, Ankara: 2019.
- Köksal, Tuğçe Duygu. “Bilgi Toplamaya Yönelik İstihbari Kolluk Faaliyetine İnsan Hakları Perspektifinden Bakış”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, no: 2(2021), 1745-1798.
- Löof, Robin. *Defending Liberty and Structural Integrity: A Social Contractual Analysis of Criminal Justice in The EU*, Doktora Tezi, European University Institute, 2008.
- Yenisey, Feridun. *Kolluk Hukuku*, 2. Baskı. İstanbul: Beta, 2015.
- Yılmaz, Yeşim. “Avrupa Birliği Ceza Hukukunda Organize Suçlulukla Mücadele” *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 8, no 31(2017): 731-768.

